

ДИРЕКЦИЯ “ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ И КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ”
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
✉ гр. София,1606; бул. “Пенчо Славейков”15 А; e-mail: ahwfc@bfsa.bg

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ЗАПОВЕД № РД 11-166/23.01.2018 г.

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
ЗА
БОРБА С БОЛЕСТТА СИН ЕЗИК ПО ПРЕЖИВНИТЕ ЖИВОТНИ

Януари, 2018 г.

стр.

Съдържание

I.	Въведение	3
II.	Описание на болестта	3
	1. Определение на болестта	3
	2. Инкубационен период	3
	3. Клинични признаци	3
	4. След смъртни изменения	4
	5. Зоонозен аспект	6
	6. Лабораторна диагноза	7
	7. Диференциална диагноза	7
	8. Исторически данни за разпространение на заболяването	7
III.	Законодателство	11
IV.	Регистрация на животновъдни обекти за отглеждане на говеда, овце и кози	11
V.	Надзор	12
VI.	Информация за заболяването син език	13
VII.	Стратегия за контрол на заболяването	13
VIII.	Оценка на животните:	17
IX.	Убиване на животните	18
X.	Ваксинация	18
XI.	Репопулация на заразен животновъден обект	18
XII.	Списък с контакти	18
XIII.	Епизоотологично проучване при съмнение или възникване на болестта син език	19

I. Въведение:

Практическото ръководство е изготвено в съответствие с изискванията на Наредба № 19 от 14 декември 2005 г. за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта син език по преживните животни (обн. дв. бр.5 от 17 януари 2006г.)

Целта на ръководството е да се дадат подробни инструкции и информация, относно практически аспекти при борбата със заболяването син език при преживните животни.

Практическото ръководство и стратегическия и ресурсен план за ликвидиране на особенно актуални заразни болести по животните сформират оперативния план за ликвидиране на болестта син език в Република България

II. Описание на болестта:

1. Определение на болестта

Син език е вектор преносимо, вирусно заболяване по преживните животни. При домашните животни, клинично прояви на болестта най-често се наблюдават при овцете като може да се констатира голям процент на заболеваемост. При засегнатите овце се наблюдават ерозии и улцерации по устната лигавица, задух или куцота в резултат на мускулна некроза и възпаление на копитната цепка. При някои овце се достига до загуба на копитата, а при оцелелите може да се достигне до загуба на част или на цялата вълна.

Вирусът принадлежи към семейство Реовириде, род Орбивурс. Идентифицирани са 24 серотипа. Някои от щамовете на вируса, може да причинят повече от 70% смъртност при възприемчивите овце.

През последните години вируса синия език разшири географския си обхват. Преди 1998 г., този вирус рядко е констатиран в Европа, но въпреки това, някои серотипове сега редовно се докладват в различни европейските страни.

Синият език е трансмисивна болест като се предава чрез мушички от род *Culicoides*.

2. Инкубационен период:

При овцете инкубационния период обикновено е от 5 до 10 дни. При говедата заболяването може да бъде виремично и да започне да се проявява 4 дни след заразяването като рядко се наблюдават клинични симптоми. Животните обикновено предават заразата на насекомите – вектори на болестта в продължение на няколко седмици.

3. Клинични признаци:

Голяма част от инфектираните животни не проявяват клинични признци. При част от заразените овце, а понякога и други преживни животни може да има усложнение на болестта от други вторични заболявания.

При овцете клиничните признаци са висока температура, прекомерно слюноотделяне, депресия, диспнея и затруднено дишане. Първоначално назалните секрети са бистри, в последствие преминават в слузесто гнойни като се достига до изсушаване на кожата около ноздрите. Муцуната, устните и очите са зачервени. Устните и езика са силно едематизирани. Езикът е цианотичен и излиза от устата. Наблюдава се оток по главата и ушите. Често се констатират ерозии и улцерации по устата, водещи до ерозия и до подмяна на лигавицата. Наблюдава се зачервяване около копитния венец като често копитата на засегнатите животни са болезнени с куцота като може да се стигне до изпадане на копитата. При бременните овце се констатират аборти или раждане на нежизнеспособни агнета. Допълнително може да бъдат констатирани тортиколис, повръщане, пневмония и конюнктивит. Процента на смъртност варира в зависимост от щама на вируса. След период от три или четири седмици при някои от оцелелите овце може да се наблюдава загуба на част или на цялата вълна. При някои от оцелелите животни може да се наблюдава повторна инфекция в резултат на устойчивите γδ Т-лимфоцити.

При говедата обикновено болестта протича субклинично, често единствените признаци са промяна в количеството на левкоцитите и колебания в телесната температура. Рядко при говедата се наблюдава средна по степен хиперемия, визикули и язви в устната кухина, хиперемия по венечния ръб на копитата, свръхчувствителност или везикулозен и улцерозен дерматит. В ноздрите се наблюдава натрупване на гъст ексудат и на ерозии. При биковете може да има временен стерилитет. При заразени крави телетата се раждат с хидроцефалус и мозъчни кисти. При говеда, при които има клинични признаци на заболяване се наблюдават тежки поражения в копитата, дори няколко седмици след началото на заразата, обикновено те са съпътствани с тежки гнилости процеси. При антилопите и елените най-често се констатират масови кръвоизливи и внезапна смърт.

4. След смъртни изменения:

При овце, лицето и ушите често са едематозни. В ноздрите може да се наблюдава засъхнал ексудат. Венечният коронарен ръб често е зачервен с точковидни екхимозни кръвоизливи Те могат да бъдат по-ясни при отделянето на копитната капсула. Често се наблюдават петехии, язви и ерозии в устната кухина, по-специално по езика и венеца; по устната лигавицата може да се наблюдава некроза или цианоза. Лигавиците на носа и фаринкса са едематозни или цианотични, а трахеята често е зачервена и запушена. Трахеята е запушена с течности и пяна, които могат да бъдат открити и в гръдната кухина. Ерозии и хиперемия често се откриват в предстомашията и книжката. По сърцето се наблюдават точковидни кръвоизливи, екхимози и некроза. В някои случаи се откриват хиперемия, кръвоизливи и отоци във вътрешните органи.

Патогномичен за заболяването е кръвоизлив в основата на белодробната артерия.
В скелетната мускулатура може да се открият кръвоизливи или некроза, а също така може да се наблюдава оток в между-мускулните влакна.

Снимка 1. Отток по главата

Снимка 2. Отток по главата

Снимка 3. Отток по главата и езика

Снимка 4. Отток по главата и цианоза на езика

Снимка 5. Цианоза по езика

Снимка 6. ерозии по устната кухина

Снимка 7. Хиперемия по венечния ръб

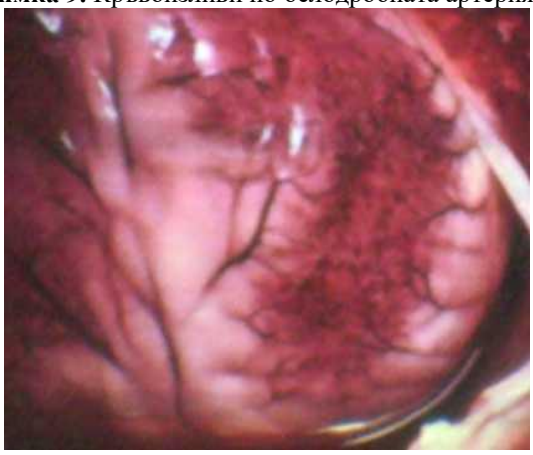
Снимка 8. Натрупване на течност в коремната кухина

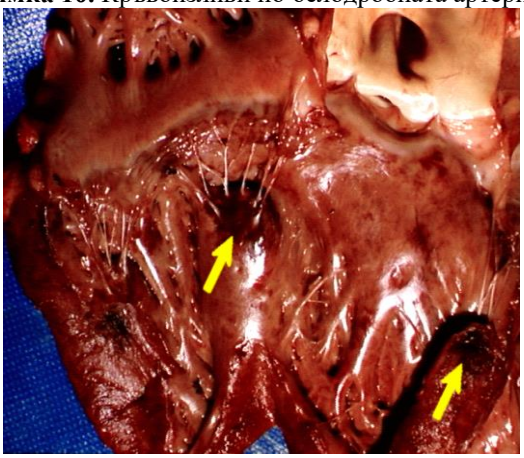
Снимка 9. Кръвоизливи по белодробната артерия

Снимка 10. Кръвоизливи по белодробната артерия

Снимка 11. Кръвоизливи по сърцето

Снимка 12. Кръвоизливи по сърцето

5. Зоонозен аспект:

Вирусът на синия език не причинява заболяване при хора.

6. Лабораторна диагноза:

Проби за изолация и идентификация на причинителя:

- От живи животни - кръв в хепарин;
- От скоро умрели животни: далак, черен дроб, червен костен мозък, кръв от сърцето и лимфни възли;
- Абортирали или заразени новородени животни - преколастрален серум плюс проби от скоро умрелите животни.

Всички проби трябва да се съхраняват при температура от 4°C, но не и да бъдат замразявани;

За диагностицирането на синия език са разработени и международно стандартизирани, реакцията за свързване на комплемента, агар гел имунодифузията и компетитивната ELISA. За целта в специализираните диагностичните лаборатории се изпращат добре съхранени нативни серуми.

За прецизна диагностика се използва полимеразно верижната реакция за разпознаване на нуклеиновата киселина. Предимството и пред останалите диагностични техники е голямо, защото чрез нея може да се определят серогруповата и серотиповата принадлежност на вируса.

7. Диференциална диагноза:

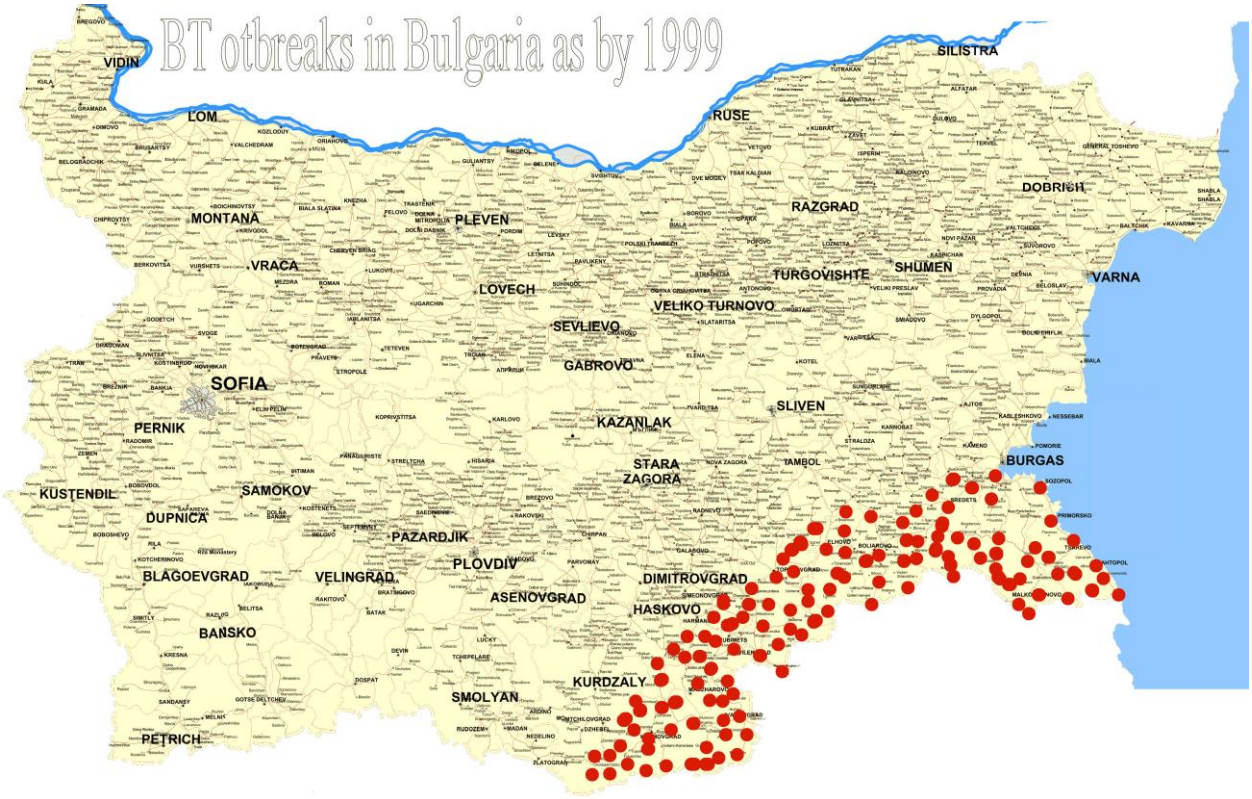
- Заразна ектима
- Шап
- Фотосенсибилзация
- Пневмония
- Полиартрит, абсцес на крака
- Отравяне с растения
- Чума по преживните
- Ценуроза
- Ензоотична хеморагична болест по елените

8. Исторически данни за разпространение на заболяването:

За първи път болестта син език по преживните животни е констатирана на територията на страната през месец юли 1999г в област Бургас. Никога до тази дата болестта не е била констатирана на територии намиращи се след 42-ия паралел. От 06.07.1999 г. до средата на месец август заболяването се разпространи в четири региона – Бургаски, Ямболски, Хасковски и Кърджалийски региони, които се намират в съседство с южната граница на страната с Република Турция. След констатиране на заболяването БАБХ под ръководството на д-р Филип Мелор от Референтната лаборатория на ЕС по син език в Пърбрайт, Великобритания предприе незабавно мерки за неговата ерадикация:

1. Чрез “стемпинг аут” и загробване се унищожиха овцете с клиника на болестта син език. Унищожени бяха 975 броя овце.
2. За борба с вектора на болестта се извършваше опушване с топли и студени разтвори чрез пръскане от самолет и специални пушки за целта на територията в радиус от 20 км около заразените селища.
3. В биотопите на вектора се извършваше дезинсекция.
4. Дезинсекция се извършваше в заразените животновъдни обекти, както и в тези които попадаха в предпазната и надзорната зона.
5. Забранено бе придвижването на възприемчиви животни от засегнатите региони във вътрешността на страната.
6. Забранена бе пашата на преживни животни в часовете, през които вектора е активен.
7. Извършваше се дезинсекция на всички влизащи и излизащи превозни средства в предпазната и наблюдавана зони.
8. Извършваше се изкъпване на дребните преживни животни в специално пригодени за целта бани с инсектицидни разтвори с репелентно действие.
9. Едрите преживни животни (ЕПЖ) се обработваха с инсектицидни разтвори с репелетно действие с ръчни пръскачки. Изследваха се проби от диви преживни животни на територията на засегнатите региони.

В резултат на предприетите действия болестта бе ограничена само в рамките на 20 – 30 километра от южната граница в заразените региони.

Снимка 13. Огнища на син език през 1999г.

От 1999 г. започна да се изпълнява програма за надзор над заболяването син език по преживните животни по южната граница на Република България, която включваше ежемесечно изследване (от месец май до месец октомври) на животни сентинели за наличие на антитела срещу вируса на болестта син език. За определяне на серотипа на синия език бяха изпратени проби за типизиране в Референтната лаборатория на ЕС в Пърбрайт, Великобритания. Лабораторния анализ показа наличие на серотип № 9.

В края на месец септември 2001 г. за втори път бе констатирана болестта син език при животни отглеждани в близост до западната граница на Република България, граничеща с територията на Република Македония и Република Сърбия. Лабораторните изследвания отново показаха, че се касае за серотип № 9. Унищожени бяха 22 броя овце, проявили клиника на болестта син език. Тогава НВМС незабавно предприе посочените по-горе мерки.

В началото на месец октомври 2006 г. при изследване на проби от сентинални животни по програмата за надзор от Бургаски регион, в непосредствена близост до границата с Република Турция бяха констатирани серопозитивни животни за син език, при които отсъстваше клиника характерна за болестта.

На снимката по долу са посочени високо рисковите за син език региони определени на база анализ на риска, епизоотичната обстановка в страната и съседните държави и състоянието на животновъдството в отделните области.

Снимка 14. Високо рискови за син език региони

За периода 2007 – юни 2014 не са регистрирани положителни случаи на Син език на територията на страната.

На 04.07.2014 първично огнище на Син език бе потвърдено в село Мандрица, община Ивайловград, област Хасково. В сила бяха приложени всички необходими мерки, посочени в Директива 2000/75/ЕС и Регламент (ЕО) 1266/2007. Установена бе предпазна зона с радиус 100 км и надзорна зона с радиус от 50 км около предпазната зона. Беше наложена забрана на движенията на животни, предприети бяха масови мероприятия за клинични прегледи на животните и вземане на кръв за серологични и вирусологични изследвания.

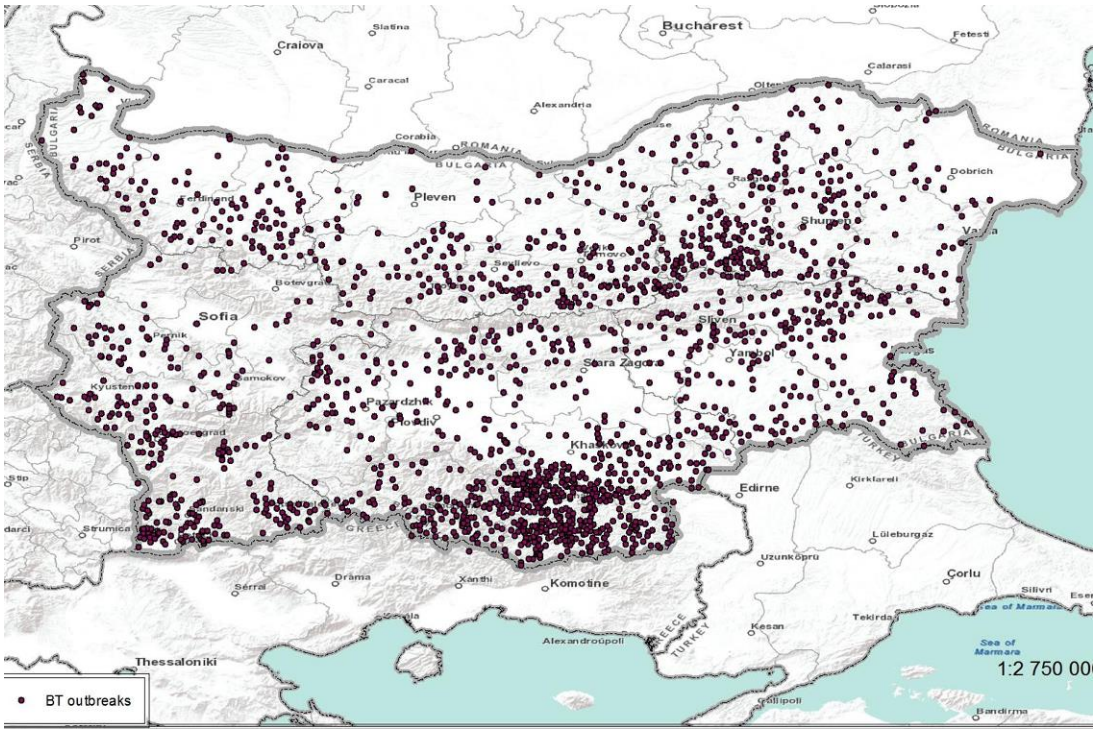
Всички необходими мерки са влезли в сила незабавно със заповед на изпълнителния директор на БАБХ No 11-1074 от 04.07.2014г.

За потвърждаване на резултатите и определяне на серотипа на вируса, ЕДТА кръвни проби бяха изпратени в Референтната лаборатория на ЕС в Пърбрайт, Великобритания. Лабораторният анализ показа наличие на серотип 4.

До 16.07.2014г. огнища на Син език бяха регистрирани на територията на 10 населени места в област Хасково, 6 населени места в област Кърджали, 1 населено място на територията на област Бургас, 3 населени места в област Смолян и 1 населено място в област Ямбол.

До края на месец октомври 2014 г. всички 28 административни области на страната бяха засегнати от заболяването. Син език беше потвърден в 790 стада ЕПЖ, 5992 стада овце и 385 стада кози в 2155 населени места от общо 5362 на територията на цялата страна. Като се има предвид бързото разпространение на заболяването в цяла България, определянето на огнище на заболяването се основаваше на два критерия: 1. Наличие на клинични признаци в засегнатото стадо; 2. Положителен резултат при лабораторно изследване (ELISA или PCR) на проби от животни от други стада от същото населено място.

До 1-ви декември, когато беше обявено началото на вектор-свободния сезон, бяха регистрирани 2335 огнища на син език със засегнати 808 стада ЕПЖ, 391 стада кози и 6016 стада овце (Фигура 1).

Фигура 1. Огнища на син език на територията на България през 2014 г.

През декември 2014 г. беше проведено серологично проучване във всички 28 административни области на страната с цел да се определи процента на серопревалентност и да се приоритизират областите за ранна ваксинация през 2015 г. Резултатът от общо 6694 изследвани проби от 397 населени места показа 57,8% обща превалентност на заболяването.

III. Законодателство:

Наредба № 19 от 14 декември 2005 г. за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта син език по преживните животни (обн. дв. бр.5 от 17 януари 2006г.)

- Директива 2000/75/ЕО от 20 ноември 2000 година за определяне на условията за борба и ликвидиране на болестта син език
- Регламент(ЕО) № 1266/2007/ЕК от 26 октомври 2007 година относно правилата за прилагане на Директива 2000/75/ЕО на Съвета по отношение на контрола, наблюдението, надзора и ограниченията за движението на някои животни от видовете, възприемчиви към болестта син език.

IV. Регистрация на животновъдни обекти за отглеждане на говеда, овце и кози:

Съгласно чл. 51, ал.1 от ЗВД-БАБХ е официалният компетентен орган за идентификация на животните, който подържа компютърна информационна система за въвеждане на данни за идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти. Редът за идентификация, регистрация и възможностите за достъп до информационната система е

определен с Наредба №61 от 09.05.2006 г. за условията и реда за официална идентификация на животните за които не са предвидени изисквания в регламент на ЕС/ обн., ДВ,бр.47 от 9.06.2006 г., в сила от 9.06.2006 г./ – транспонираща Регламент (ЕК) на Европейския парламент и Съвета No 1760/2000 от 17 юли 2000 г. за определяне на система за идентификация и регистрация на едрите преживни животни; Регламент на Съвета (ЕС) No 21/2004 от 17 декември 2003 за определяне на система за идентификация и регистрация на овце и кози и изменящ Регламент (ЕС) No 1782/2003 и Директива 92/102/ЕЕС и 64/432/ЕЕС, Директива на Съвета 92/102/ЕЕС от 27 ноември 1992 за идентификация и регистрация на животните)

Съгласно чл. 51, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, животновъдните обекти са предмет на задължително регистриране.

В централната база данни са отразени регистрите на всички животновъдни обекти за едри и дребни преживни животни.

БАБХ подържа компютърна информационна система за въвеждане на данни за идентифицирани животни, техните собственици и регистрираните животновъдни обекти.

Системата за идентификация на животни във фермите включва данни за гледачите на животните, местонахождението, движението на животните, здравния статус и ветеринарните дейности.

Изискванията за идентификация на дребните и едрите преживни животни са определени в Наредба № 61/09.05.2006 г.

Информационната система за идентификация на преживните животни и регистрация на животновъдните обекти дава възможност за проследяване на всякакво движение на едри и дребни преживни животни от и до даден животновъден обект.

V. Надзор:

Ежегодно Република България се прилага програма за надзор на заболяването син език. Програмата се изготвя от БАБХ в съответствие с изискванията законодателството на Европейската комисия и се прилага в сътрудничество от 28 ОДБХ и се съфинансира от фондовете на Общността.

Програмата включва:

- Лабораторно изследване на кръвни проби от говеда, кози и овце за наличие на антитела срещу вируса на синия език;
- Унищожаване на преживни животни показали клиника на болестта;
- Улавяне на куликуиди за количествено и видово определяне;
- Извършване на профилактична ваксинация срещу заболяването;

Контрол на вектора на болестта (Culicoides sp.):

Всеки месец се събират чрез светлинни ловилки куликоиди, за видово и количествено определяне от ОДБХ на територията на страната. Светлинните ловилки се залагат в близост до животновъдни обекти и водоеми в две последователни нощи, като се отчита максималната и минимална температура през нощта с максимално-минимален термометър и географската дължина и ширина с GPS на местоположението на ловилката.

Пробите с куликоиди се надписват с дата и населено място, от където са взети и се изпращат в лабораторията по "Арахноентомология" към НДНИВМИ – гр. София за изследване, придружени с писмо, в което се вписват всички събрани данни (температура и местоположение) по време на улова им.

VI. Информация за заболяването син език:

Информация за заболяването син език може да бъде открита на следните интернет страници:

https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/bluetongue_en
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20090731221051/http://www.defra.gov.uk//animalh/diseases/vetsurveillance/az_index.htm
http://www.merckvetmanual.com/mvm/index.jsp?cfile=htm/bc/54700.htm
http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Media_Center/docs/pdf/Disease_cards/BLUET-EN.pdf

По време на констатирано огнище на заболяването, БАБХ като допълнение към информацията, дадена в интернет сайтовете открива гореща телефонна линия за отговор на въпросите зададени от хората.

VII. Стратегия за контрол на заболяването:

При съмнение за болестта, с цел ограничаването и, БАБХ ще определи временна контролна зона, около фермата под съмнение. В тази зона ще бъде поставено под възбрана всякакво движение на животни от и в животновъдни обекти, както и такива отиващи на вън и в зоната. Допълнително регионът под рестрикция може да бъде увеличен на база географските и инфраструктурните особености.

Дейности:

- унищожаване, чрез "стемпинг аут" на заразените животни при първоначално проникване;
- определяне на предпазна и надзорна зона около огнището;
- ежедневни клинични прегледи в предпазната и наблюдавана зони;
- забрана за паша на животните в часовете, когато вектора е в най-активен летеж;
- ежедневно сравняване на броя на възприемчивите към син език животни;
- извършване на аутопсия на умрели преживни /домашни и диви/ и унищожаване на труповете им;
- взимане на кръвни проби за серологично изследване от възприемчиви животни и изпращането им в диагностичната лаборатория в гр. София;

- извършване на дезинсекционни мероприятия в помещенията за животни и в биотопите на биологичните преносители;
- периодично изкъпване на възприемчивите животни с дезинсекционни препарати /репеленти/;
- извършване на дезинсекция на излизащи от зоните превозни средства;
- улов на куликоиди и изпръщане в лабораторията по "Арахмоентомология", към Националния Диагностичен Научно Изследователски ветеринарномедицински институт /НДНИВМИ/ - София за проучване на видовия им състав;
- налагане на забрана за придвижване на възприемчиви животни от животновъдни обекти разположени в 20 километровата зона около огнището;

Дейности в предпазната зона: обхваща територията около заразената зона с радиус най - малко 100 км;

- ежедневни клинични прегледи на възприемчиви към син език животни;
- забрана за придвижване, търговия, пазари и изложби с възприемчиви към синия език, животни;
- забрана за паша на животните в часовете когато вектора е в най-активен летеж;
- извършване на дезинсекционни мероприятия в помещенията за животни и в биотопите на биологичните преносители;
- периодично изкъпване на възприемчиви животни с дезинсекционни препарати/репеленти/;
- взимане на кръвни проби за серологично изследване от възприемчиви животни и изпращането им в диагностичната лаборатория в гр. София;
- контрол върху здравното състояние на популацията от диви преживни животни, диагностичен отстрел и изпращане на материали за диагностично изследване;
- определяне на зона с животни-индикатори, разположена най-малко на 40 км от заразената зона от които се взима на всеки 15 дни кръв за серологично изследване за син език;
- улов на куликоиди и изпръщане в лабораторията по "Арахмоентомология", към НДНИВМИ - София за проучване на видовия им състав;

Дейности в наблюдаваната зона - включва стопанствата и селищата, разположени в радиус 50 км. от външната граница на предпазната зона и в тази зона не трябва да е извършвана ваксинация срещу "син език" преди по-малко от 12 месеца.

- ежедневни клинични прегледи на възприемчивите за син език животни;
- забрана за придвижване, търговия, пазари и изложби с възприемчиви към синия език животни;
- забрана за паша на животните в часовете когато вектора е в най-активен летеж;
- извършване на дезинсекционни мероприятия в помещенията за животни и в биотопите на биологичните преносители;
- контрол върху здравното състояние на популацията от диви преживни животни, диагностичен отстрел и изпращане на материали за диагностично изследване;
- улов на куликоиди и изпръщане в лабораторията по "Арахмоентомология", към НДНИВМИ - София за проучване на видовия им състав;

Дейности на пазар

Наложените ограничения при съмнение включват:

- прекратяване на продажбата на животни;
- всички животни на пазара трябва да останат на място, като не трябва да им се позволява да напускат, освен с официално разрешение, до близка кланица за клане в рамките на 24 часа;
- не се позволява влизането в пазара на други животни;
- животните на пазара се напръскват с репеленти;

Животновъдните обекти на произход на съмнителното животно или група животни трябва да бъде предмет на проучване и заедно с всички животновъдни обекти, които са получили от пазара животни, които биха могли да бъдат изложени на вируса на син език, трябва да бъдат поставени под надзор до отпадането на съмнението.

При потвърждение се предприемат следните мерки:

- всички възприемчиви животн на пазара се умъртвяват незабавно;
- труповете и контаминирания материал трябва да бъдат унищожени под официален надзор;
- извършва се почистване и дезинфекция на сградите, помещенията, местата за животни и оборудването, включително превозните средства;
- проследяват се и се поставят под официални ограничения и надзор всички възприемчиви животни, които са напуснали пазара преди налагането на извънредни ограничения; превозните средства, които са ги превозили, се почистват и дезинфектират;
- всички възприемчиви животнш, превозени след това с превозното средство, което е събрало и доставило инфектирани животни се проследяват и се поставят под официални ограничения и надзор;
- възприемчивите животни в животновъдния обект на произход на инфектираните животни трябва също да бъдат умъртвени, съобразено с данните от епизоотичното проучване;
- Извършват се ентомологични проучвания;

Дейности в кланица

При съмнение за болестта в кланица се предприемат следните мерки:

- кланицата се поставя под възбрана;
- проверка на производството и документацията, както и определяне фермата на произход;
- клинично обследване на всички производствени единици, включително историята на клиничните признаци, взимайки под внимание данните подадени от официалния ветеринар в кланицата (предоставящ детайлни данни от предишни инспекции и резултатите от предкланичния преглед);
- изпращат се проби от съмнителните животни за лабораторна диагностика.
- не се разрешава транспортиране на животни до кланицата до отхвърляне на съмнението.

- възприемчивите животни в кланицата се поставят под постоянен надзор от официалния ветеринарен лекар. Животински продукти, които могат да бъдат контаминирани с вируса на синия език също се поставят под възбрана и надзор.
- Определя се фермата на произход.

При отрицателна лабораторна диагностика и липсата на клинични признаци на син език се вдига възбраната на кланицата и животновъдния обект на произход.

При потвърждение на болестта в кланица се предприемат следните мерки:
- Унищожават се всички инфектирани и контактни възприемчиви животни и животински продукти от инфектирани и контактни животни;
- Сградите, оборудването и превозните средства се почистват и дезинфекцират, съгласно инструкциите на официалния ветеринарен лекар.
- възприемчивите животни в животновъдния обект на произход на инфектираните животни трябва също да бъдат умъртвени, съобразено с данните от епизоотичното проучване.

Дейности в граничен инспекционен пункт:

При съмнение за болестта на граничен инспекционен пункт се предприемат следните мерки:
- при съмнение официалният ветеринарен лекар незабавно определя дали съмнителните животни произхождат от България или трети страни и незабавно изолира и поставя под възбрана всички възприемчиви животни.
- в случаите, когато съмнителните животни са с български произход, официалният ветеринарен лекар незабавно организира проверка на фермата на произход и извършва епизоотично проучване.
- изпращат се проби за лабораторно изследване до НРЛ по схема представено от БАБХ;
- на база оценка на риска възприемчивите животни могат да останат на карантина на граничния пункт или в място посочено от БАБХ.
- при положение, че животните са с чуждестранен произход, то те ще бъдат карантинирани, като ветеринарната служба на държавата на произход ще бъде информирана незабавно.

При отрицателна лабораторна диагностика и липсата на клинични признаци на син език се вдига възбраната на граничния пункт и животновъдния обект на произход.

При потвърждение на болестта на граничен инспекционен пункт се предприемат следните мерки:
- незабавно се убиват и обезвреждат всички възприемчиви животни;
- сградите, оборудването и превозните средства се почистват и дезинфекцират, съгласно инструкциите на официалния ветеринарен лекар.
- Въвеждат се мерки за контрол и ликвидиране на болестта в животновъдния обект на произход.

Син език при дивите преживни животни в природата.

При син език в дивата природа, се извършва оценка на риска на база на гъстотата на популациите диви преживни, местообитанията им, социалната структура и навиците им, контактите с домашни животни, щама на вируса и вероятното време на експозиция. Опциите са редуциране на популацията диви преживни и извършване на стриктен надзор в инфектираната зона.

Предприемат се следните мерки:

- Определя се контролна зона от БАБХ;
- регистриране на всички животновъдни обекти в зоните за говеда, овце, кози, както и преброяването на животните в тях;
- нарежда се всички говеда, овце, кози да се отглеждат в затворени помещения;
- извършват се ежедневни клинични обследвания на всички говеда, овце, кози в зоната.
- налага се забрана за всяко движение на живи говеда, овце, кози от района.
- взимат се проби за лабораторно изследване за син език:
    - всички домашни преживно и намерени умрели или отстреляни и намерени умрели диви преживни животни (благороден елен, елен лопатар, сърна, муфлон) в зоната;
    - индустриалните животновъдни обекти за преживни животни на територията на страната с епизоотично значение;
    - говеда, овце, кози от животновъдни обекти и населени маста в близост до райони и водопои гъсто населени с диви преживни животни.
- налага се възбрана за лов на възприемчив дивеч на територията на региона
- налага се забрана за пазари и изложби на възприемчиви животни на територията на целия регион;
- поставят се обозначителни знаци за информиране за огнището.
- извършва се ентомологично проучване.

VIII. Оценка на животните:

Специална комисия извършва оценка на животните и попълва официалната документация. Комисията се свиква със заповед на Директора на съответната ОДБХ в съответствие с изискванията посочени в ЗВД.

Оценката на животните във фермата обикновено се извършва пред да бъдат убити. Не се изплаща компенсация за животни, които са умрели преди да стартира хуманното умъртвяване на останалите животни, но се полага компенсация за животни, убити с диагностична цел.

Съществува разработена процедура за обжалване ако има разногласия, относно оценката на животните. При всички случаи ако съществуват разногласия или проблеми, относно оценката на животните, това не трябва да възпрепятства убиването на животните, отглеждани в засегната ферма по най- бърз начин.

IX. Убиване на животните:

Експертите от Регионалния кризисен център трябва да подготвят начина за безопасното обезвреждане на труповете, преди да започне умъртвяването на животните, но все пак нищо не трябва възпрепятства убиването на всички възприемчиви животни възможно най-бързо след потвърждаване на диагнозата син език в засегнатата ферма. Първо се убиват животните, които показват клинични признаци на болестта. Умъртвяване трябва да бъде извършено в съответствие с някои от начините, посочени в приложение II. Независимо от използвания метод на експерти от ОДБХ, трябва да осигурят спазването на законодателството за хуманно отношение към животните.

X. Ваксинация:

Профилактична или спешна ваксинация се прилага като допълнителна мярка след издаване на заповед на Изпълнителния директор на БАБХ. Това става след като е ваксинационния план е бил одобрен от страна на Европейската Комисия и само при доказан лабораторно риск за широко разпространение на заболяването.

Европейската Комисия трябва да бъде информирана за извършване на ваксинация и трябва да бъда предоставени следните данни:

- ситуация в зоната, в която ще се извършва ваксинация;
- данни за зоната, в която ще се извършва ваксинация с брой на фермите с възприемчиви животни;
- животински видове и брой животни;
- ваксина, кяото ще се използва;
- продължителност на ваксинацията;
- идентификация и регистрация на ваксинираните животни;

XI. Репопулация на заразен животновъден обект:

Във всички планове за контрол на заболяването трябва да е заложен строг контрол на сентинелните животни. Регионалния кризисен център взема решение за периода, кога да бъдат въведени сентинелните животни във фермата, но това обикновено е след извършване на окончателно почистване и дезинфекция и извършена дезинсекция. Поставят се светлени ловилки за ентомологично проучване и определяне на статуса на векторите спрямо вируса. Сентинелните животните, се отглеждат в помещенията за период от 60 дни, след което се вземат серумни проби и се изследват за сероконверсия. Отмяната на ограничителните мерки и въвеждане на животни в чисти помещения може да бъда разрешено на базата на серонегативните лабораторни резултати липса на вирус при вектора и след разрешение от БАБХ.

XII. Списък с контакти

http://bfsa.bg//userfiles/files/ZHOJKF/CP_2018.xlsx

XIII. ЕПИЗООТОЛОГИЧНО ПРОУЧВАНЕ ПРИ СЪМНЕНИЕ ИЛИ ВЪЗНИКВАНЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО СИН ЕЗИК

Име и длъжност на ветеринарен лекар извършващ проучването:	
Дата и час на епизоотичното проучване:	

I. Обща информация:

Име на собственика:

Адрес:

Телефон / GSM.:

Регистрационен No.на фермата:

Адрес на фермата:

(в случай, че е под наем) професия на наемателя:

Други дейности във фермата:

Други ферми:

Какви животни се отглеждат в тези ферми?

Ветеринарен лекар, обслужващ обекта:

II. Животновъден обект:

Брой на говедата във фермата:

Възраст на отглежданите говеда:

Брой на овцете във фермата:

Възраст на отглежданите овце

Брой на козите във фермата:

Възраст на отглежданите кози:

Други животински видове:

Обработка на торта:

Хранене (вид на използвания фураж)

Персонал и други лица, които са в ежедневен контакт с фермата (име, дейност. Телефонен номер/ GSM.)

III. Описание на животновъдния обект:

Достъп до помещенията за животни:

Местоположение на помещението, в което се отглеждат животните, за които има съмнение за заболяване:

Зона, от която се доставят животните:

Съхранение на труповете до изпращането им в екарисаж:

Място за съхранение на отпадъците/ сметище:

Доставка на фураж:

Вентилация:

IV. Съмнение:

a. Собственик:

Кога са се появили първите симптоми (какви са били и при коя група животни)

Има ли новозакупени животни между съмнителните за заболяване?

Ако да те проявяват ли клинични признаци ?

Последно предвижване на животните (дата, от къде до къде)?

Лечение в ВМП на съмнителните животни?

Имало ли е други заболявания и лечения във фермата през последните 30 дни?

Смъртност през последните 30 дни (вид животни и брой)

б. Ветеринарен лекар

Име:

Адрес:

Телефон .:
Уникален регистрационен No. :

Дати на посещенията / проблеми във фермата / животни/ проведено лечение

NB! Да се предоставят копие от дневниците, дадените предписания и др.

в). Обявяване

Кой съобщава за съмнението:

Дата :_____Час:_____
На базата на (симптоми, исторически данни):

д). Посещение на фермата от официален ветеринарен лекар:
Име:
Дата :_____ Час: _____
Брой заразени животни, възраст и клинични симптоми

Взети проби за лабораторно изследване:

е.) Оценка и диагноза:
Съмнението е потвърдено от ОДБХ
Дата: Час
Лабораторен резултат:
Получен на:
Диагноза:

V. Контакти в засегнатата ферма:
а) Движение към фермата на животни за период от 30 дни преди датата на възникване на заболяването:

Дата на закупуване, брой животни и Идентификационни No. (може да се прикачи списък с опис на животите):

Търговец/ пазар за животни :

Маршрут/ превозвач:

б) Движение от фермата на животни за период от 30 дни преди датата на възникване на заболяването l
Дата на продажба, брой животни и Идентификационни No. (може да се прикачи списък с опис на животите):

Търговец/ пазар за животни :

Маршрут/ превозвач:

VI. Заключение:

Как е възникнала инфекцията? Моля, категоризирайте вероятните възможности

Кога е възникнала инфекцията?:

VII. Брой и категоризация- говеда:

Помещения	**Крави**	**Юници**	**Бици**	**Телета**	**Телета за клане**
Общо					

VIII. Брой и категоризация - овце и кози

Помещения	**Овце**	**Кочове**	**Агнета**	**Кози**	**Ярета**
Общо:					

Карта на животновъдния обект и допълнителни детайли